

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Savoir etre desirable...

Rajni genijalni francoski pisatelj Maurice Barres, je napisal neke v svoji knjigi o potovanju po Levantu, da je zgodovina Grčije podana po njeni gospodarski legi. Razceledrana obrežja grškega polotočja, ki se v stoterih otokih polagoma porazgubijo v vodah Egejskega morja, služijo enkrat za sijajna ofenzivna izhodišča močne odporne rase, ki se je rodila v senci Olympa, zopet drugič pa so krasna zatočišča in skrivališča pred sovražnikom, ki se bliža po morju. Grk ni bil nikdar zadovoljen s svojo domovino, on je bil vedno avanturist, ki je smatral svojo materino zemljo za opirališče, kamor se je zatekal, kadar ga je odbila tujina. Narod piratov, tako so ga v starih dneh imenovali v dobrem in slabem pomenu besede.

Svetovna vojna ga je našla, ta narod piratov, po vsej Mali Aziji, ob obrežjih Marmare, na Zlatem Rogu, po vseh važnejših obalskih seliščih Crnega morja. Izbruh sovražnosti med evropskimi narodi mu je bil dobrodošel, ker je računal, da bo v svetovnem metehu utrdil svoje poslanke in uresničil svojo »megali idea«, ki ga preganja danes ravnotako, kot takrat ko je Aleksander Veliki šel premagovat perzijski imperij. Kreta mu je dala državnika, ki se je redko pojavljalo v svetovni zgodovini, kadar pa se prikažejo, zapuščajo za seboj globoke brazde. Ze je Venizelos mislil, da je na cilju, že je vztrepetala vsa Grčija kot svoje dni, ko je olimpijski zmagovalček segal po dragocenem vencu, ali ko je maratonski tekač drvel proti slavemu cilju, ko so se vse te lepe sanje Velike Grčije, kraljice Bospora in Egeja, na mah razblinile v strašnem viharju nove porazne vojne, ki je po-metla vse grške postojanke iz ozemlja bivše Turčije. Nato je sledil umik med izsušene rti stare Grčije, v divje razorane skrivališča njene kaotične obali. Cela vrsta pretresljivih revolucionarnih sunkov, pod katerimi je drhtel grški narod prva leta po svetovni vojni, je priča in dokaz za veličino narodne katastrofe. Pojavljali so se avanturisti, megalomani, pustolovci, katerim je narod danes ploskal, jutri pa jih zopet postavljali na strelišče. Tragedijo je zaključilo narodno izseljevanje — saj to je v resnici tudi bilo, — ko sta Turčija in Grčija sklenili, da izmenjata svoje tujerodno prebivalstvo. Okrog en milijon Grkov, pionirjev grške kulture in grškega gospodarstva, se je vrnilo domov od onstran morja. Tudi zanj je domovina našla prostora in kruha. Mi nikdar ne bomo mogli zadosti visoko ceniti tega zgodovinskega dejanja, ki se je pred našimi očmi izvršilo brez vsakega hrupa nekako na stranpoti poleg velike ceste, na kateri se je odigrala svetovna politika.

V tem momentu se je izluščil iz povprečnosti zopet stari Kretes Venizelos, ki se je po atentatu na pariškem kolodvoru izjavil za premaganega in se skril v malo hišico na francoski rivjeri. Zopet je razgibal narod, ki ga je sprejel za svojega rešitelja. »Megali idea«, njegov sen o Veliki Grčiji, s katerim je znal očarati toliko državnikov po evropskih konferencah, je izginil. Rešiti bo treba dom, utrditi razmajano stebrovje domačije, konsolidirati narod, da bo ob zgodovinskem trenutku pripravljen za nov pohod v tujino po izhojenih stezah prednikov.

Prvo, kar je smatral za najbolj nujno je bilo, osvoboditi Grčijo varuštva kakšne vesile. Med bisere njegovih dvotipov spada tudi ta, da je najdragocenejša lastnost vsakega diplomata, da zna biti »desirable« (zaželjen) od vseh. Te smernice se je zvesto držal odkar zopet vodi usodo Grčije. Našel si ga po vseh evropskih prestolnicah, reorganizacijo armade je poveril Francozom, mornarico je izročil v začasno obskrbo angleški admiraliteti, Italijo so zapeljali njegovi klici po solidni rimski kulturi, ki mora oplemeniti grško dušo. Na Balkanu ga vidimo dvigati baklo balkanske federacije, zopet drugič poravnava in hladi nasprotstva, ki so jih njegovi predniki sejali med Grčijo in Jugoslavijo, obdrži pa previdno vse sadove te politike. Povsod, kamor pride, ga s strahom in s spoštovanjem sprejemajo in povsod razprostira tudi svoje prošnje po kreditih. V tem se vidi koristna stran njegove maksime: savoir reste desirable (znati ostati zaželjen). Na nikogar navezan, dober z vsemi, pred očmi pa samo blagor svoje domovine.

Ko se je z genialno zvitostjo ustalil »med vesilami«, se je lotil še težavnejšega posla, da likvidira stara sovražstva s Turčijo in Bolgarijo. Narodi se med seboj ne sovražijo, je rekel, sovražni delajo odgovorni brezvestni voditelji. Njegov uspeh s Turčijo še ni pozabljen in tudi še dolgo ne bo, ker bo služil za zgled, kako se navidezno narodno sovražstvo lahko spremeni v prijateljstvo z nekoliko dobre volje. Sporazum s Bolgarijo je samo še vprašanje časa in bi bil že dosežen, da ga niso ovirale prilike, na katere Venizelos ni imel vpliva.

Tretja skrb je posvečena gospodarski obnovi Grčije. V to svrhu potrebuje pomoči od strani inozemskega kapitala. Do sedaj evropska zgodovina še ne pozna politika, ki bi v svoji kreditni politiki imeli toliko uspehov, kakor Venizelos. Grška posojila se po navadi hitro sprejemajo in so še hitreje razprodana. Denar je dobival iz Rima, iz Pariza in iz Londona. Letošnje posojilo 1 milijarde 200 milijonov Din, ki je bilo razpisano 21. marca v Londonu je bilo v teku enega dneva podpisano trikrat. Trenofno se Venizelos, ki je bil prvi državnik na evropskem vzvodu, ki je energično dvignil svoj glas proti Hooverjem načrtu, nahaja v Parizu, kjer zahteva kompenzacijo za izpad nemških reparacij in novo posojilo. Ni dvoma, da se mu bo posrečilo obvarovati interese svoje domovine. Iz Pariza bo potoval v London, odtod bo obiskal prejšnjega tudi Rim in Bukarešto, da ponovno inšpicira postojanke, katere je njegova modra dinlo-

Socialisti o svojem poslanstvu

Razorožitveni program dunajskega kongresa

Dunaj, 29. jul. d. Na sinočni seji mednarodnega socialističnega kongresa (2 internacionala) je zastopnik Belgije senator de Bruckere razvijal temo o boju za razorožitev in proti vojni. Uvodoma je opozoril udeležence na vzklake, ki so se slišali ob prihodu nemškega državnega kanclerja dr. Brüninga v Pariz. »Živel mir«, to je dragocena beseda, ki odpira novo dobo v razmerju med Francijo in med Nemčijo. Narodi si želijo miru. Toda mir je tako dragocena pridobitev, da ni zadosti, da se vojna sovraži, če se hoče mir ohraniti. Vojna se mora ubiti. Mednarodni socializem ima nalogo, da uniči vojno in vojne nevarnosti, ker sicer bo vojna njega uničila. Povsod delujejo sile, da zanetijo nove požare. V Nemčiji sami so nacionalni prenapetosti največja nevarnost ne samo za nemško demokracijo, ampak za vse države, ki na Nemčijo mejijo. Zmaga v borbi za demokracijo ni nič, če nam ne nudi popolne varnosti, da bomo za naprej lahko dolga leta in dolgi rodovi živeli v miru. Socialna demokracija pozdravlja razorožitveno konferenco, ki naj postane mirovni kongres vsega človeštva. Ako se ta konferenca ponesreči, ako bodo države takrat pokazale, da druga drugi še ne zaupajo in da še vedno sledijo staremu rimskemu nasvetu, da naj tisti, ki mir ljubi vojno pripravljajo, potem bo padla tudi avtoriteta Zveze narodov in zrušila se bodo vsa prizadevanja človeštva, da se vpostavi mirno sožitje na tej doselej od sovraštva prenapolnjeni zemlji.

Francoski zastopnik Jouhaux je zahteval, da morajo socialdemokratska strokovna društva na vsak način prevzeti kontrolo nad pridelovanjem

orožja ker sicer nikdar ne bo konec tekme v oboroževanju. V nadalnji debati so se sprejele resolucije, med njimi tudi ena, ki ustanavlja poseben razorožitveni odbor, ki bo od svoje strani vodil vse priprave za razorožitveno konferenco in vplival na merodajne državne činitele, da se klonijo pred enoglasno voljo človeštva, ki hoče živeti v miru.

Vsako vojno plača ljudstvo

Paris, 29. jul. fr. Iz Nizze poročajo, da je na shodu društva za razširjanje mirovne ideje bivši italijanski ministrski predsednik in sedaj emigrant v Franciji Nitti imel govor, ki je povzročil veliko

presenečenje v prizadetih krogih. Nitti je obsodil fašistično politiko, ki straši s topovi in sabljami ter vzgaja rod, kateremu je beseda ljubezen nepoznana. Sejati sovražstvo ni kulturno delo. Na tej politiki sovraštva, ki se hoče naslanjati na maledimo rimskih cesarjev, češ da mora vsak, ki ljubi mir, biti pripravljen na vojno, bo italijanski narod poginil. Po dvatisoč letih, odkar krščanstvo uči ljubezen, je absurdno, da bi hoteli iti iskati v poganško ideologijo zdravil za oholelo kulturno življenje naše dobe. Nitti je zahteval brezpogojno in odkritosrečno sprejem idej miru ter je pozval ljudstvo, naj se oglasi, dokler je še čas, da prepreči izbruh novih sovraštva, ki znajo biti usodopolna. Vojno, vsako vojno plača ljudstvo.

Bernard Shaw poveljuje Lenina

„Komunizem bo rešil našo civilizacijo pogibelji“

Moskva, 29. jul. d. Sovjetska brzojavna agencija poroča: Angleški pisatelj Bernard Shaw, je imel na zahtevo tukašnje tonfilmske družbe obširen govor, v katerem je med drugim izjavil tudi sledeče glede svojega komunističnega nazora: »Lenin je bil sicer samo človek, toda bil je človek, ki je nadkrilil vsakega. Njegov pomen ne spada v zgodovino in v prošlost, če govorimo o njem, moramo misliti na bodočnost, kajti za njo je njegov pojav usodopolnega pomena. Ako se Leninov pozikizus socializacije ne posreči, potem mora naša civilizacija propasti, kakor jih je propadlo že mnogo v minuli zgodovini človeštva. Mi vemo iz zgodovine,

kako so civilizacije v trenutku, ko so dosegle razvojni stadij, kakor ga je dosegel sodobni zapadni kapitalizem, postale mehkužne in so slednjič izginile. Lenin je poiskal novo metodo, kako preprečiti razpad naše kulture in najti prehod v novo obliko družabnega življenja, ne da bi bilo treba od pridobljenih dobrin kaj žrtvovati. Ako bo človeštvo sledilo Leninovim metodam, potem sem prepričan, da se začenja za nas vse nova doba brez katastrofe. Ako bo bodočnost šla z Leninom in prevzela njegove nauke, potem se lahko vsi veselimo, če bo pa svet ostal na starih potih, potem bom z žalostjo v srečo zapustil to zemljo.«

Madjarska - v službi bank

Krščanski socialc očitá Bethlenu protijugoslovansko politiko

Budimpešta, 29. julija. Ž. Na včerajšnji seji parlamenta je govoril vodja krščansko-socialne stranke bivši predsednik vlade Stepan Friedrich. V svojem govoru je napadel vlado radi njene politike. Rekel je, da je vlada stopila v službo bank, od katerih je nedavno prejela posojilo 87 milijonov pengov. Rekel je, da se boji, da se tudi to posojilo ne izgubi, kakor so se izgubili mnogo večji zneski. Dalje je govoril o zunanji politiki in rekel, da je Bethlen na Mohaškem polju rekel, da bo vodil prijateljsko politiko proti Jugoslaviji. Z Mohaško politiko smo začeli iti pred nekoliko leti proti Bel-

gradu, na naše veliko začudenje pa smo na tem polu naenkrat prispeli v Berlin. Predsednik vlade Bethlen je prišel z rimsko zmago. Mislim pa, da je sama vladna stranka pozabila na izjavo svojega predsednika, ko se je vrnil iz Rima, da bo Madjarska dobila na Reki veliko svobodno cono, preko katere bo lahko izvažala madjarske odlične izdelke. Od tega pa sedaj ni nič. Italija kupuje žito v Odesi za dumping-ceno, Madjarska pa drži križem roke in čaka na boljše čase. Po njegovem mnenju bi morala Madjarska opustiti italijansko orientacijo.

Judovski parlament

XVII. zionistični kongres v Bazelu

Basel, julija 1931.

Težko, da bi od početkov zionističnega pokreta kak zionistični kongres stal pred tako odločilnimi nalaganji, kakor XVII. zborovanje židov v Baselu, ki je trajalo skoraj tri tedne. Znano je, da se je položaj zionizma ravno v mesecih pred sestankom znatno poslabšal. Položaj židov je bil po strašnih arabskih pogromih v Palestini postal naravnost kritičen. Komisija, ki jo je Anglija poslala v Palestino, da preišče dogodke, je izdelala poročilo, ki za Jude ni bilo posebno ugodno. Na njeno zadržanje je bistveno vplivalo razpoloženje vlade, ki se z judom prijaznim stališčem ni hotela zameriti indskim mohamedancem, ki so seveda simpatizirali s palestinskimi Arabci. Potem je preteklo leto angleška delavska vlada izdala znano »Belo knjigo«, ki jo vsi zionisti smatrajo za preklic znane Balfourjeve izjave (Balfour je leta 1917 obljubil židom lastno državo v Palestini). Kot odgovor na Belo knjigo je demisijsiral dr. Weitzmann, ki je 10 let vodil zionistično gibanje. Mac Donald je nato pisal dr. Weitzmannu l-pismo, ki naj bi bilo nekakšen komentar Bele knjige, dejanskega položaja pa s tem ni bistveno spremenil.

Vsi ti dogodki so še bolj poglobili razkol v zionističnem gibanju, ki ga je bilo že delj časa opazovati. Dotedanji predsednik gibanja je v nasprotju s prvotno željo Herzla, ustanovitelja zionizma, ki se je zavzemal za nezavisno judovsko državo, se zadovoljil z ustanovitvijo stalne judovske kolonije v Palestini, ki bi zagotovila judom neko stalno bivališče in pribežališče. Ta zmernejša smer se je od leta 1920, kar je Weitzmann stal na čelu gibanja, zelo okrepila. Kot opozicija pa so nastopili tako zvani revizionisti, ki so se zavzemali za prvotno Herzlovo idejo samostojne in nezavisne judovske države v Palestini. Ti zionistični radikali se niso hoteli zadovoljiti s sporazumom z Arabci, ampak so zahtevali, da se z angleško državno po-

možjo ustvari tolikšna judovska večina v Palestini, da bo absolutno dominirala nad Arabci. Ker oficijelna Anglija ni izpolnila njihovih želja, se zavzemajo za energično protiangelsko in protiarabsko politiko. Snujejo tudi samostojno judovsko legijo, ki naj na svojo roko judom izvojuje samostojno državo. Razume se samo po sebi, da stoje revizionisti v osterm boju z Weitzmannom, čigar odvisnost jim je bil jako dobrodošel.

V znamenju tega težkega zunanjo-političnega in notranjega položaja se je pričel XVII. zionistični kongres v Baselu. Razumljivo, da je bilo eno najglavnejših vprašanj na kongresu, ali naj se odločijo za zmernejšo Weitzmannovo, ali radikalnejšo revizionistično smer, s čimer je bilo tesno zvezano tudi vprašanje novega predsednika. Debatle na kongresu so bile silno burne in je velikokrat prišlo do razburljivih scen. Pri tem so se judje iz vzehaja, ki so pravovernejši, večinoma zavzemali za radikalnejšo rešitev, medtem ko so judje iz zapada in delavskih krogov zastopali pomiriljivejša stališča. Revizionisti, katere so prekrstili v judovsko nacionalno stranko, so morali od svojih tovaršev čisto slišati očitke, da stoje pod vplivom fašizma in Hitlerja. Končno so prevladali zmernejši elementi, kar je tako razkacilo radikale, da so raztrgali zionistično zastavo in so s protestom zapustili sejno dvorano. Večina pa je podala izjavo, v kateri je sicer mnogo nejasnosti, ki pa vendar ne zahteva tvorbo judovske večine v Palestini. Mesto »državne samobitnosti«, kar so zahtevali revizionisti, se zadovoljuje resolucija z zahtevo po »nacionalni samobitnosti judovskega naroda v Palestini«. Prav tako se je proti protestom revizionistov sprejela resolucija, po kateri se žele nadaljnja pogajanja z angleško vlado na podlagi Mac Donaldovega pisma.

Zmerno zadržanje zionistov si je mogoče razlagati s tem, da imajo trenutno proti sebi Angleže, kakor Arabce in da je pametneje biti previden, kakor trdovraten. Seveda pa je notranji razkol radi tega še poglobljen, ker revizionisti ne odnehajo od svojih zahtev kljub temu, da je bil izvoljen za novega predsednika Nahum Sokolow, ki stoji blizu revizionističnim vrstam. Zdi se, da bo opozicija v bodočih letih še bolj narastla in vse kaže, da se bo iz nje razvil zionistično-nacionalističen pokret, ki bo ločen od judovske svetovne organizacije skušal po lastnih potih doseči judovsko samostojno državo.

Polom švicarske banke

Curih, 29. julija. tg. Polom Banke de Geneve je povzročil na ženevskem trgu še drug polom, ker je morala zapreti svoje lokale 50 let obstoječa privatna banka Boweyron et comp. Pasiva te banke znašajo pol drugi milijon frankov. Uvedla se je po-možna akcija s tem, da prevzamejo pasiva ostale ženevske banke.

Nadaljnja dela v Ljubljani odobrena

Ljubljana, 29. julija. Danes popoldne se je vrnil v Ljubljano mestni podžupan g. prof. Evgen Jarc, ki se je mudil te dni v Belgradu, kjer je interveriral v raznih nujnih ljubljanskih javnih zadevah. Po informacijah, ki smo jih dobili od njega, sporočamo:

Minister za javna dela je včeraj odobril, da se sme uporabiti za zgradbo tramvajске proge državna cesta iz Ljubljane v St. Vid. S tem je zgradba tramvaja v St. Vid končno odobrena. Z deli pričnemo takoj, tako da bo proga predvidno odprta še to jesen.

Minister za javna dela je odobril tudi načrt za nadaljnja tlakovalna dela na ljubljanskih cestah, ki bodo skupno veljala 4 in pol milj. Din in bodo krita iz kaldrminskega fonda. Tlakovale se bodo za enkrat naslednje ceste: Resljeva, Gosposvetska, Celovška do mitnice in Bleiweisova cesta med Dunajsko in Gosposvetsko cesto. Nadaljnje tlakovanje Bleiweisove in Dunajske ceste do mitnice sledi, čim bodo načrti dovršeni in predloženi ministrstvu.

Vohunski škandal v Romuniji

Bukarešt, 29. julija. tg. Pred kratkim je bilo na Quai d'Orsay ukradenih več tujnih dokumentov, ki so se tikale Romunije. Romunski listi sedaj poročajo, da bo ta afera, v katero je zapleten v Parizu bivajoči Romun Lecca, imela več posledic. Francoski poslanik v Bukarešti, Puguz, je odšel na dopust in je zapustil Bukarešto. Obenem je tudi romunski poslanik v Parizu, Cesiani, nastopil svoj dopust. Zdi se, da oba diplomata a svojega dopusta ne bosta več nastopila svojega dosedanjega mesta. »Adeverul« trdi, da je Puux v zadnjem času odposlal v Pariz številna, za Romunijo neugodna poročila.

Lloyd George operiran

London, 29. julija. tg. Lloyd George je bil danes dopoldne operiran. Poleg lorda Dawson op. Tenna, ki je zdravil tudi angleškega kralja je bil pri operaciji tudi provrstni angleški specialist Swift Joly. Z operacijo je bil odstranjen vzrok krvavega urina. Nenadna huda bolezen liberalnega voditelja, ki je še pretekli petek govoril v poslanški zbornici, je v vsej Angliji izzvala mnogo sočutja. Razen kraljevega para so izrazili Lloydju Georgeu želje za skorajšnje ozdravljenje ministrski predsednik Mac Donald, Baldwin in mnogi drugi politiki.

Odstop španske vlade

Madrid, 29. julija. Ž. Začasni predsednik republikanske vlade, Zamora, je prečital v parlamentu poročilo o delovanju svojega kabineta. Po tem poročilu je vlada ločila cerkev in državo. Reorganizirala je vojsko in reformirala sodišče. Vlada ima položaj čvrsto v rokah in republika ni v nevarnosti. Na koncu svojega govora je Zamora izjavil, da v slučaju, če bo poklican na visoko mesto predsednika republike, da bo obdržal sedanjno vlado. Po govoru predsednika Zamore se je razvila živahna debata o krvavih izgredih v Andaluziji. Levičarska radikalna opozicija je protestirala proti vladi. Nato je bil imenovan odbor, ki bo proučil dogodke v Sevilji in Andaluziji. Smatra se, da bo parlament enoglasno dal vladi zaupnico.

Angleški ministri odšli domov

Berlin, 29. julija. tg. Mac Donald je danes dopoldne kmalu po 10 zapustil Berlin z letalom. Poslovitev je bila nadvse prisrčna. Državni kancler dr. Brüning je spremljal Mac Donalda prav do letala, kjer sta se poslovila s tem, da sta si na kratko segla v roke. Ob 10.07 so vsa tri angleška vojaška letala skupno zapustila Berlin.

Zagrebska vremenska napoved: Večinoma oblačno in malo topleja.

Poboji na bolgarski meji

Novo podrobnosti o delovanju makedonskih komitov — Komiti proti novi bolgarski vladi — Ponočni sestanki, revolverji, bombe, municija...

— Belgrad, 29. jul. 1. V našem listu smo že poročali o zadnjih komitskih vpadih na naše ozemlje. Kakor znano, so bili pri tej priliki ubiti 4 makedonski razbojniki, dočim je uspelo obmejni straži petega atentatorja dobiti živega v roke. To je prvi slučaj, da se posrečilo ujeti živega člana komitov, kajti znano je, da imajo iz Bolgarije poslani atentatorji strog nalog, da se nikdar živu ne udajo. Zato imajo tudi vedno pri sebi za vsak slučaj strup. Tudi ta atentator, ki je bil ujet, je imel pri sebi strup, vendar pa ga ni mogel več porabiti, ker ga je orožniška patrulja iznenadila.

Delovanje komitskih čet je v poslednjem času postalo zopet zelo živahno in jasno je, da je to delovanje usmerjeno v prvi vrsti proti novi bolgarski vladi, ki je dala izjavo o svoji miroljubnosti in želela, da pride do čim bolj tesnih in dobrih odnosov med obema sosedoma med Bolgarijo in Jugoslavijo. Na drugi strani pa je makedonska organizacija primerana delati atentate na našem ozemlju, da s tem opraviči sprejem velikih vsot denarja od neke tuje velesile. Kako je stvar bila organizirana, se najbolje jasno vidi iz izpovedi, ki jih je dal ujeti komita pred preiskovalno oblastjo. Ob priliki prvega zaslišanja je med drugim izjavil, da je bil do navedenega namešten pri znani nemški tvrdki Titel Brausewetter, ki ima v Sofiji svojo podružnico in se bavi z javnimi deli.

Dalje je izjavil sledeče: »Nekega dne je prišel k meni čuvaj instrumentov omenjenega podjetja, po imenu Milan, in me vprašal, če poznam pot od Ljeitnega do stare meje. Odgovoril sem mu, da to pot poznam. Čez kak teden je ponovno prišel k meni in je dejal, da želi z menoj govoriti neki Kurtev, in sicer v kavarni Bavčar, ki se nahaja v ulici Sv. Nedelje. Odšel sem tja in našel tega Kurteva, ki ga prej nisem poznal. Po kratkem breznačajnem razgovoru me je Kurtev vprašal, če bi hotel vstopiti v makedonsko organizacijo, in mi ponudil, da grem z drugimi 4 atentatorji preko meje, da jim pokažem pot, češ, da morajo oni izvršiti v Srbiji atentate. Ko sem mu odgovoril, da tega ne morem storiti, mi je surovo dejal, da moram storiti, ker bom sicer ubit. Po tem razgovoru sem seveda pristal in v družbi s 4 drugimi atentatorji odšel v Čustendil, kjer smo ostali okrog dva tedna. V Čustendilu so mi našli stanovanje v hotelu Dragoman. V tem hotelu je stanoval tudi neki Todor Izvorski in nekega večera so nas odpeljali z avtomobilom do meje. Prišli smo tako do vasi Balanovci. Tam smo se sestali še z dvema makedoncema in sicer z nekim Spiridom in nekim Trifunom, ki sta prinesla velike zabojke, kjer so bile puške, revolverji, municija in hrana, kar vse so nam razdelili in dali potrebna navodila za prehod preko meje. Okrog 11 zvečer smo šli preko meje, in smo tako polovili nekoliko dni, dokler nismo prispeli k vasi Prevalje. Naslavinu ta vasi ni mnogo oddaljena od meje. Potovali pa smo tako dolgo zato, ker smo smeli hoditi le od 11 zvečer do 3 jutraj, kakor tudi radi tega, ker smo se morali za vsako ceno čuvati in skrivati pred prebivalstvom.

Nadalje atentator izpoveduje podrobnosti, o katerih smo že poročali in podrobnosti, ki v vsem soglašajo z odkritji o borbah na lico mesta. — Končno izjavlja, da so nosili s seboj peklenke stroje, za katere je imel njihov vodja neko navodilo, da jih postavijo na določeno mesto. Ko smo se pogajali s Kurtevom, je rekel, da bomo po izvršenem delu vsaki redno mesečno plačali 2500 lejev in še posebno nagrado 10 do 20.000 lejev. Inicijator teh najnovejših zločinov je državni uradnik in bivši učitelj, sedaj profesor čustendilske gimnazije in obenem vodja in zaupnik makedonske revolucionarne organizacije v Čustendilu. On je po izjavah ujetega atentatorja organiziral in poslal zločince, ki so pred leti ubili v Štipu generala Kovačevića. Še eno izjavo je dal atentator, namreč, da je Kurtev te dni zbral okrog 50 takih atentatorjev v Čustendilu, jih porazdelil v petorke in trojke in da jih namerava pošiljati na naše ozemlje na mejni Petrič, trudeč se pri tem, da za vsako skupino najde enega vodnika, ki je rojen na našem ozemlju in ki se sedaj nahaja v Bolgariji radi kakakega zločina ali je vojni begunec ali kaj drugega.

Po prvi borbi, kjer sta bila dva atentatorja ustreljena, so komite, kot civilisti begali po gozdovih, trudeč se, da pridejo do Bolgarske meje. Na poti so severno od kraja, kjer je bila prva borba, skrili den ogromna peklenka stroja in jih predločili mestni, da bi eksplodirali, najbrže radi tega, da zakrijejo svojo sled. Peklenki stroji so bili težki 11 kg. Prebivalstvo in orožništvo pa je te peklenke stroje pravočasno, to je 22. t. m. odkrilo. Šele 23. t. m. popoldne je prišla na lico mesta strokovna komisija, medtem, ko je centralna oblast v Belgradu še vedno pričakovala vesti o najdenih peklenkih strojih, o njih moči in kakovosti, je že istega dne, to je 22. t. m. v Sofiji, list »Makedonia«, glasilo makedonske revolucionarne organizacije, prinesel na prvi strani senzacionalno vest pod naslovom: *Bombini atentat*. To poročilo navajamo radi tega, ker jasno dokazuje, da so Kurtev in ostali verjeli, da so atentatorji, ki so jih poslali, že izvršili svojo, že vnaprej odrejeno nalogo in so to tudi objavili, ne da bi vedeli, da so atentatorji mrtvi bili umorjeni, ozir. ujeti. Tako jasna do-

kaza o organizaciji teh atentatorjev pač doslej še nismo dobili.

Vest o bombnem atentatu so od lista »Makedonia« vzele tudi drugi bolgarski časopisi, ki podpirajo akcijo makedonskijev in kar je še važnejše, ta vest je bila brzojavljena, ta laž tudi, nekaterim večjim evropskim listom, ki so jo objavili. Vesti o atentatu, ki se sploh ni dogodil, zahvaljujoč vestnosti in energiji naših obmejnih čet in obmejnega prebivalstva, so neresnične, resnica pa je, da so bili pri tem ubiti 4 banditi makedonskijev, eden pa je bil ujet. Že 22. t. m. okrog 10 zvečer je eden mešanov v Kumanovem opazil neko osebo, ki se mu je zdelo sumljiva, vsled česar je obvestil takoj oblast, ki so neznanca dohiteli. Na poziv orožništva je neznanec prišel bežati in streljati na orožnike, ki so mu odgovorili tudi s strelom. Atentator je pri tem ranil nekega otroka, njega pa so pozneje orožniki ubili. Pri telesni preiskavi neznanca se je ugotovilo, da je tudi on bil poslan iz Bolgarije, da izvrši atentat. Pri njem so našli dva revolverja z municijo, torbo, v kateri je bil sanitetski material in steklenico s strupenimi pilulami. Preiskava se povodom vseh teh dogodkov še vedno nadaljuje in bodo rezultati pravčasno

objavljeni, da se javnost prepriča o zločinskem delovanju makedonskijev.

— Belgrad, 29. jul. 1. Predsednik bolgarske vlade Malinov, ki je takoj po nastopu dal tujim časnikarjem izjavo, v kateri je zagotavljal, da bo on in njegova vlada vodila politiko dobrih odnosov s sosedji. Po takih izjavah se je moglo s pravico pričakovati od nove bolgarske vlade, da bo ne le z besedo, temveč tudi z dejanjem dokazala, da ji je res na tem ležalo. Zato je prvi pogoj ta, da spoštuje meje. Zgodilo pa se je ravno nasprotno in na žalost je prišlo do novih vpadov razbojniških čet na naše ozemlje. Nobena država ne more trpeti tako brutalnih kršitev meje. Vlada Malinova je dolžna dokazati vsemu svetu, kdo je v Bolgariji močnejši ali državna oblast, ali revolucionarna organizacija makedonskijev. Te dokaze nam mora ona podati, če hoče, da verujemo njenim izjavam o državnih odnosih s sosedji. Vlada Malinova mora dalje dokazati, da se zaveda obveznosti in dolžnosti, ki jih ima Bolgarija kot članica Zveze narodov. Končno, če vlada g. Malinova te dokaze da, bo ona s tem storila dolžnost napram svoji zemlji in bolgarskemu narodu, kajti jasno je, da delovanje revolucionarne organizacije najbolj škoduje Bolgariji sami ter njenemu političnemu ugledu in kreditu v inozemstvu.

„Banditi na vzhodu“

Francoski list o podzemeljskih strujah na Balkanu

Pariz, 29. jul. AA. Danes je »Matin« začel objavljati napovedano serijo člankov Perigorda pod naslovom: *Bandite vzhoda*. Članek popisuje atentatorja Jordanova in njegova dela. Jordanov je 3. aprila t. l. položil znane peklenke stroje. Perigord ga je obiskal v ječi, kjer mu je Jordanov o tem pripovedoval. V Sofiji je prišel, je rekel, da dobi dela. Profesor Jošev, ki živi v svobodi v Sofiji, ga je nagovoril, naj bi stopil v njegovo organizacijo ter ga seznanil z inž. Zambasovim, ki se bavi s pirotehniko. V kleti hiše Zambasova je bilo 15 bomb. Jošev in Jordanov sta jih vzela 8 in 3 revolverje sistema Parabellum. Jošev mu je dal 1200 lejev, nato pa ga je bilvi agent Asan

Nikolov ušel, kako se ravna s peklenkimi stroji. Isti Nikolov je skupno z nekim Panajevim položil 3. marca 1930 5 bomb v Pirotu, pri čemer je izgubilo življenje več ljudi. Ko se je naučil ravnanja s peklenkimi stroji, je šel v Jugoslavijo v Belgrad, kjer je položil bombe pred vojno ministrstvo; takrat je njih žrtev postal Rekalov. Do bolgarske meje sta ga takrat spremljali Nikolov in Iljev in Jordanov je prekoračil mejo vprito bolgarskih obmejnih straž. Jordanov je pripovedoval novinarju, da so Zambasov, Jošev, Nikolov in Iljev pri tisti priliki dobili obilne lepe nagrade, ki jih je iz Gornjega Džuma osebno prinesel Vanča Mihajlov.

Poljska želi miru z Nemčijo

Energična izjava bivšega predsednika vlade

Varsava, 29. jul. AA. Ilustrovani Kurier prinaša članek bivšega predsednika vlade in ministra notranjih zadev Krzinskega, ki se ne sklada z današnjo zunanjo politiko Poljske in zahteva manjšo vee aktivnosti. Poljska mora zraven Francije igrati v Evropi isto vlogo, ki ji pripada po njenem prestizu njenega mednarodnega pomena.

Z Nemčijo želi Poljska živeti v dobrih se-

sedstvenih odnosih. Vendar mora naglasiti, da Poljska v dosežanju nemški gospodarski krizi ne vidi ne svojega interesa, ne interesov ostalega sveta, nego vidi v tem začetek zelo usodnih zapletov. Nemčija mora radikalno napraviti konec temu ravnanju, če ji je kaj do miru. Spoznam na zapadu ni mogoč brez sporazuma in mira na vzhodu.

Bankirji na delu

Pogajanja med angleškimi in francoskimi bankami

Pariz, 29. jul. 19. Francosko angleška pogajanja za kredit so bila večerjo nekoliko pred zaključkom nenadno prekinjena. Sir Robert Klardesley se je iz Pariza vrnil v London, da bo, kakor se oficijelno izjavlja, poročal ravnateljstvu angleške Narodne banke in dobil nova navodila. Kakor pa pišejo pariški listi, je vzrok prekinitve čisto drugačen. »Echo de Paris« izjavlja, da je to

prekinjenje poslalo potrebno radi difrene med Montague Normanom in angleškim finančnim ministrom Snowdenom. Snowden namreč smatra francoski kredit za nepotrebnega. Zdi se, da je v Parizu to nenadno prekinjenje pogajanj povzročilo precejšnje vznemirjenje. Sauerwein naglašava »Matin«, da je 100 milj. dolarjev kredita, ki se je Angliji ponudil pod skrajno ugodnimi, celo

Sestanek na večnem ledu

„Zeppelin“ in „Malygin“ sta se srečala na 80 stopnji severne širine

Berlin, 29. julija. 19. Zrakoplov »Zeppelin« je večerj zvečer po kratkem pristanku v Tihem pristanišču na otoku Hooker Franc Jožefove dežele nadaljeval svojo pot v polarne kraje. Do sedaj pa o nadaljevanju te poti niso prišla nobena poročila. Brezčlena zveza z evropskimi postajami je od večerj zvečer dalje popolnoma prekinjena. Tudi ledeni ledeni Maligin, ki služi kot vmesna postaja, ni mogel do sedaj posredovati nobenih nadaljnjih poročil. Če je vodstvo zrakoplova sledilo prvotno nameravani poti, potem bi moral grof Zeppelin že doseči deželo Nikolaja II. Javnost se ne poljubne razburjati, če do sedaj s te poti še ni nobenih poročil. Že s prejšnjih polarnih ekspedicij je znano, da brezčlena zveza s temi kraji niso normalne, temveč da se ponavljajo motive, katerih doslej ni bilo mogoče pojasniti. V polarnih krajih je znanih več pasov malka; ter je smatrati, da bo moral zrakoplov Zeppelin v svojem nadaljnjem potu prepotovati še več takih pasov.

Berlin, 29. jul. Zrakoplov »Grof Zeppelin« je srečno priplul iz Leningrada preko Arhangelskega do Franz Jožefovega otočja. Radiotelegrafične postaje sveta so bile nekaj časa po odhodu »Zeppelina« iz Leningrada v skrbeh, ker z zrakoplova niso prišla nobena poročila. Treba pa je vedeti, da so radiotelegrafične zveze v arktični coni podvržene velikim motnjam, ki so pa doslej svetu bile malo znane. Končno pa je radiopostaja v Nordeichu sprejela prve slabotne in po večini nerazločljive znake s krova zračne ladje. Znamenja so se ponavljala vsake četiri ure, dokler niso postala jasnejša in so jih mogli brati. Istotčasno so dobile znamenja postaje v Arhangelsku, Friedrichshafnu in na Norveškem.

Pot nad Baretskim morjem

Najbolj senzacionalna novica je bila ta, da se je zrakoplov srečal z ladjo »Malygin« in da je na morju srečno pristal. Pot iz Leningrada do Arhangelskega je bila lepa, od Arhangelske naprej pa se je pojavila lahna megla, ki je ovirala vid, obenem pa je vel močan nasproten veter, ki je oviral hitrost zrakoplova.

Prvih 12 ur je »Zeppelin« preletel 1100 km s povprečno hitrostjo 99 kilometrov na uro, medtem ko »Zeppelin« lahko napravi na uro 180 km. Po 12 urah je zrakoplov dosegel severno obal pol-

otoka Kanin. Odtod je zrakoplov vzel smer na severovzhod proti Franc Jožefovi zemlji, vendar se je po ogibal Novaje zemlje. Plovba nad Baretskim morjem ni bila prijetna. Dr. Eckener je plul počasi, da da fotografom priliko točno posnemati to površino, ki je jako neznana in na kartah zelo slabo zaznamovana. Delala sta samo dva motorja, tako da je katerikoli zrakoplov plul samo s hitrostjo 52 km na uro. Fotografiji in kartografi so mrzlično delali in njihovo delo bo ogromnega pomena za znanost in za morjeplovstvo. Med tem časom je počivala zveza z evropsko celino, pač pa se je začela radiotelegrafična konverzacija z »Malyginom«.

Steber dima z „Malgyna“

»Zeppelin« se je pripravljala, da pristane na morje. Ko je zrakoplov pasiral rt Flora na južnem otoku Franc Jožefove zemlje, so z zrakoplova gledali, kdaj bodo videli dim iz dimnikov »Malygina«. Ker se je ozračje zjasnilo, so res kmalu zagledali dim. Z »Malygina« so sporočili, da med celim križanjem med zalivom Nichtingale (južno od rta Flora) do zaliva Hooker (nekoliko severno na Franc Jožefovi zemlji) niso opazili ničesar razen nekaj medvedov. Kolikor so se trudili, niso našli nobenega sledu oziroma ostanka zrakoplova »Italia«, ki je bil »svoječas plul pod poveljstvom Nobila«.

Krasen pristanek zrakoplova

Srečanje med »Malyginom« in »Zeppelinom« se je izvršilo na 80° severne širine v zalivu Hooker. Pristanek »Zeppelina« je bil jako spreten. Morska gladina je bila svobodna plavajočega ledu. »Zeppelin« se je s spretnim manevrom spustil do točke, ki je ležala 80 m nad morsko gladino in je potem spustil neke vrste sidro, ki se, kakor hitro se dotakne vode, odpre kakor obrnjen dežnik, tako da nudi ladji največji odpor in sigurnost. Oprajoč se na to sidro, se je zrakoplov lahko spustil dol na morsko gladino. Ta način pristajanja bo seveda za stalno obveljal, kakor hitro se bo usavrila zrakoplovna zveza med Evropo in Ameriko preko tečaja, ki jo hoče realizirati dr. Eckener.

Strašna železniška nesreča v Bosni

Sarajevo, 29. jul. AA. Snovi se je na gozdni železnici tvrdke »Vardac« pripetila huda železniška nesreča, ki je zahtevala smrt dveh kmetičarjev Stjepana Sokolija iz Hoče in Mileša Sitića iz Strbice. Vlak s 15 vagoni, natovorenimi z bruni, je kmalu po 10 odpeljal s postaje Ravna gora proti postaji Brod, majhnemu kraju blizu Hoče. Na nekem kraju so se bruna zagostila, vagoni so zdrknili s tira in se prevrnil. Vsi kmetičarji so poskakali z vagonov in se rešili, razen omenjenih dveh, ki so se nanju podrla bruna. Pozneje so ju sicer poegnili še ziva izpod brun, vendar sta na prevozu v bolnico podlegla ranam.

Ladjo treščilo na ledeno goro

Berlin, 29. julija. 19. Po brzojavi iz Kopenhage na bi v Dawesovem rokvu kmalu prišlo do katastrofe, podobne katastrofi »Titanica«, Grönlandska ladja »Duce«, na kateri se je nahajala parlamentarna delegacija na potu v zahodno Grönlandijo, je treščila v ledeno goro, ki je bila 35 metrov pod vodo. Do nesreče je prišlo ravno o polnoči. Kapitan je izdal takoj zapoved, da se spuste rešilni čolni in da vsi potniki zbeže na palubo. Na ladji je bilo 60 potnikov. Udarce je bil precej močan. Sreča v nesreči je bila, da je ladja naseljena na ledeno goro, ki je bila pod vodo, kar je zmanjšalo udarce. Ko se je ladja spuščala z ledenika, se je videlo, da je ledenik visok 135 metrov. Dolgo časa je obstojala nevarnost, da se ledenik ne razkolje, v katerem slučaju bi vsi ljudje utonili. Ljudje, ki so nastali pri udarcu, so začelo zamazati s cementom.

Nova poitalijančevalnica

Trst, 29. julija. Režim je zgradil pri Črnem vrhu nad Idrijo na višini 700 m nad morjem veliko kolonijo za dečke in deklice goriske province. Poslopje so nedavno otvorili in se sedaj v njem nahaja 223 otrok, prostora pa ima za 250 otrok. Tu se deca telesno krepi, duševno po odčituje slovenskemu rodu in jeziku. Otroci telovadijo, se učijo italijanskih pesmi in fašističnega pozdrava. Kolonijo, ki se imenuje »Principessa di Piemonte« vodi »Zveza ženskega fašja«.

K davku na poslovni promet

Belgrad, 29. jul. AA. Davčni oddelek finančnega ministristva je dal to le pojasnilo: Ker se že vedno dogaja, da neke davčne uprave pobirajo 1% davek na poslovni promet na knjige in časopise, se naglašava, da so po tarifnih postavkah ti predmeti že navedeni v tarifi za papir in karton in se zato nanje ne pobira ta 1% davek.

Nov francoski konzulat

Belgrad, 29. jul. AA. Francosko poslanstvo objavlja, da je francoska konzularna agencija v Splitu povišana na stopnjo konzulata.

Iz Albanije

Tirana, 29. jul. 19. Nedavno je pri rekonstrukciji albanske vlade ostalo prazno ministristvo narodnega gospodarstva. To mesto je sedaj zasadel Šadik Toptani.

Po revoluciji v Cile

Santiago de Chile, 29. jul. AA. Nova vlada je sestavljena. Zunanje zadeve je prevzel Carlo Palmadices, notranje Luis Butieres, vojno ministristvo Carlo Saez, finance Pedro Blanquer.

prijateljskimi pogoji, tudi še danes na razpolago. Medtem pa sta došla v London ameriški bankir Morgan in ameriški poslanik general Daves. Ker se je vrnil zopet v London tudi ameriški državni tajnik Stimson, se pričakuje, da se bodo danes onstran Kanala začela nova pogajanja.

Prisrčno srečanje

Z zrakoplova so spustili čoln, obenem pa so odpluli z »Malygina« trije čolni. Ko so se morjeplovci in zrakoplovci srečali, so se seveda najpristrajneje pozdravili. Zrakoplov je počival na morsk gladini na svoji sprednji spodnji ladji, ki je nepremotljiva in ki se drži na vodi kakor grede broda. Zadnji del »Zeppelina«, ki je zelo dolg, pa je počival na bojah, ki so napolnjene s stisnjenim zrakom. Medtem je posadka »Zeppelina« skrbno motrila morje, da se ne bi približale kakke plavajoče ledene mase.

„Zeppelin“ odhaja

Kljub temu, da je položaj »Zeppelina« bil popolnoma normalen, dr. Eckener v svoji veliki previdnosti ni hotel delj ostati nad gladino. Ko se je začela približavati neka ledena masa in ker je morje lahno valovilo, tako da se je trup zrakoplova precej zibal, je sklenil komandant, da zopet odpluje. Sidro so dvignili in zrakoplov je zopet odplul v višino. S stisnjenim zrakom napihnjene boje so pa izpraznili.

Zrakoplov je vzel zdaj smer na takozvani Nordland, sirene »Malygina« pa so ga pozdravljale, voščile srečo na poti na severovzhod.

Tudi „Nautilus“ odplul

Plymouth, 29. jul. Podmornica »Nautilus« je 28. t. m. ob 7 jutraj zapustila Devonport v smeri proti Bergenu, da se poda na tečaj, kjer upa srečati »Zeppelina« in »Malygina«.

»Nautilus« je bil v temeljitim popravilu v plymouthskem vojaškem arzenalu. Poprave so bile jako velike. Periskop so popolnoma zamenjali z novim. Na novo so tudi instalirali sveder, ki ima razbijati led pod morjem. Izboljšal se je tudi sistem podmorskega signaliziranja. Vse poprave so stale okoli 4000 funtov.

Kapitan Wilkins pravi, da je ladja sedaj bolj pripravljena za podmorsko ekspedicijo na tečaj nego je bila, ko je odplula iz Amerike. Če bo podmornica skozi kanal La Manche plula s hitrostjo 11 milj na uro, potem bo popoldan v višini otoka Wight, zvečer istega dne pa že v vodah Dowera. Prva postaja, kjer se bo »Nautilus« ustavil, je Bergen.

Prava poletna pijača

ne sme samo za trenutek osvežiti, da začutimo pozneje še večjo žejo in utrujenost, temveč mora istotčasno po očati tudi našo odporno moč, da se lažje upremo poletni žeji in utrujenosti. Na ta način bomo ohranili energijo in živahnost tako za delo, kakor tudi za razvedrilo. — Pri tem nam najbolj pomaga

hladna
OVON

Pripravlja se z Ovomix-kozarcem, ki ga morete dobiti povsod, kjer se prodaja Ovomaltine in sicer za ceno 15 Din. Dobiva se v vseh večjih kopalnicah